

Maandag 03/08/1914 – Ochtendeditie

Luik, 2 augustus. Gisteren tegen middernacht zijn twee Duitse officieren binnengedrongen in het bureau van de stationschef te Ulflingen (Trois Vierges) in Luxemburg. Onder bedreiging met de dood werd de chef gedwongen, de sleutels af te geven en de telefonische en telegrafische verbindingen van het station naar elders door te snijden. De stationschef wilde zich verzetten, maar, met revolvers bedreigd, gaf hij toe.

Soldaten hebben de tunnel vernield, die de Belgische grens verbindt met het groothertogdom. Daarna keerden deze soldaten terug naar het station, waar zij tegenbevel kregen voor wat zij zo juist hadden volbracht. Vervolgens hebben zij de sleutels van het station teruggegeven aan de chef en zijn zij vertrokken. Gedurende de nacht zijn zij echter teruggekomen. De bezetting van Ulflingen door de Duitsers is een fait accompli.

Brussel, 2 augustus. De Gazette veronderstelt dat de Duitsers over Luxemburg en Metz naar de Franse grens oprukken.

Brussel, 2 augustus. De telegrafische en telefonische gemeenschap met Luxemburg is verbroken.

Arlon (Arel, provincie Luxemburg), 2 augustus. Een troepenmacht van 100.000 Duitsers trekt door Luxemburg en hoopt zich op langs de Franse grens.

Brussel, 2 augustus. Een reiziger, die uit Keulen is gekomen, vertelt dat de Duitsers machinekanonnen hebben opgesteld op het terras van het hotel Hanse, waar ook troepen in veldtrusting waren. Men vermoedt, dat de machinekanonnen bestemd zijn om de vliegtuigen te beschieten.

Brussel, 2 augustus. De strategische verbindinglijn Malmedy-Luik is militair bezet, zowel aan de Duitse als aan de Belgische zijde. Meer dan 25.000 man werken aan de schansen in de open ruimten tussen de forten.

Brussel, 2 augustus. De Koning zal morgen het opperbevel van het op voet van oorlog gebrachte leger aanvaarden. Generaal Hanotaux zal als zijn adjudant optreden.

De Moniteur zal morgen de benoemingen publiceren van 150 tweede-luitenants.

Brussel, 1 augustus. Het bericht over de bijeenroeping van de Kamers is niet juist.

Brussel, 2 augustus. Het wordt gezegd, maar niet bevestigd, dat Duitsland evenals Frankrijk zou verklaard hebben de onzijdigheid van het Belgisch grondgebied te willen eerbiedigen. Intussen zijn mutaties in het leger begonnen en staan troepen uit Brussel op het punt naar de versterkte plaatsen te vertrekken. Te dien einde zal de staat zich enkele dagen gedwongen zien, sommige reizigerstreinen af te schaffen.

Te Brussel neemt een gedeelte der burgerwacht reeds de garnizoensdienst waar. De openbare geest blijft niettemin uitstekend. De bevolking is geheel gerustgesteld en begint zelf om haar paniek te lachen. Nochtans stijgen zout en aardappelen in prijs. De voortbrengst van meel is echter verzekerd voor ruim zes maanden, zodat alle vrees voor hongersnood is uitgesloten.

Onder de troepen heerst koortsachtige ijver, gepaard met grote opgewektheid. Alles geschiedt er met bewonderenswaardige orde. De opvoeding van paarden en voertuigen is zo goed als afgelopen. De particulieren tonen doorgaans goede wil. Waar dit niet het geval

is, wordt natuurlijk enig geweld gebruikt. Sommige grote handelshuizen en fabrieken hebben zich gedwongen gezien hun vervoerdienst te schorsen. Het tramverkeer is ten gevolge van de oproeping van de miliciens verminderd. Men rijdt met enkele rijtuigen.

De Liberale Associatie en de Socialistische Federatie hebben moties voor de vrede en de kalmte aangenomen en uitgevaardigd. Talrijk zijn de vrijwilligers die zich aanbieden, zelfs telt men onder hen mannen op jaren, zo senator graaf van Ursel.

De Aeroclub heeft ter beschikking van de regering bekende luchtvaarders als Thijs en Olieslagers gesteld.

Men meent aan de grenzen luchtschepen gezien te hebben, maar merkt er de schijnbare kalmte op die onder de Duitsers heerst.

De minister van binnenlandse zaken dringt in een circulaire bij de gouverneurs der provincies aan op kalmte. De burgemeesters moeten onmiddellijk maatregelen nemen om te beletten dat voor of tegen een der eventuele oorlogvoerende mogendheden wordt gemanifesteerd.

Een groep van leden van de Belgische adel, die alle de wapenen vrijwillig hebben opgenomen, doet een oproep aan de jongelieden, die het geweer niet moeten dragen. Zij worden dringend aangezet zich bij de wervingsbureau's aan te geven. Nog slechts over de Nederlandse grens kan naar Duitsland gereisd worden. Het spoorwegbeheer levert dan nog slechts onder voorbehoud de kaartjes af.

Voor de gezinnen van miliciens wordt een openbare inschrijving geopend.

In sommige steden is reeds een weerstandskas ingericht. Het dient gezegd, dat de burgerij haar plicht doet. Het Rode Kruis heeft een oproep tot het publiek gericht tot het bekomen van hulp.

Over Oostende vertrekken vele Belgen naar Engeland.

Brussel, 1 augustus. Een koninklijk besluit verleent machtiging tot het maken en uitgeven, te rekenen van morgen, van honderd miljoen bankbriefjes van vijf frank.

Daar op enkele plaatsen in het land uitwisseling van het bankpapier is moeten gestaakt worden en ook te Brussel de Nationale Bank bestormd blijft, zal ongetwijfeld een der eerste besluiten van de bijeengeroepen Kamer het aanvaarden van papieren geld verplicht maken. Zeer grote sommen zijn reeds in zilver uitgekeerd en, al is de voorraad nog zeer belangrijk, men zal wel gedwongen zijn, nu de mobilisatie volledig is, andere maatregelen te nemen.

De Bank van Leening heeft zijn voorschotten op titels moeten staken. Er worden veel meer juwelen dan gewoonlijk ter lening aangeboden. De Nationale Bank is in ruime mate op de geldmarkt tussenbeide gekomen, door hulp te verlenen aan een aantal huizen, die anders tot faillissement zouden gedwongen zijn geweest.

Het vervoeren en huisvesten van de troepen, die naar de grensversterkingen worden verplaatst, heeft in goede orde en met bekwame orde plaats.

Intussen heeft de gezant van Duitsland te Brussel een verklaring afgelegd, die van het hoogste belang is. Hij spreekt niet in naam zijner regering, gelijk de Franse gezant, is echter overtuigd, dat de onzijdigheid van België door Duitsland volkomen geëerbiedigd zal worden. Het feit trouwens, dat het Duitse leger van de eigenlijke Belgische grens is teruggetrokken en in Luxemburg en Elzas-

Lotharingen versterkt wordt, bevestigt de betrouwbaarheid der verklaring.

Op bevel van de Belgische bisschoppen wordt hedennamiddag een plechtig lof voor het welzijn van ons leger gezongen en zal van morgen af onder de mis het Pro Pace uit het getijde Tempore Belli worden gebeden.

De werkliedenpartij had besloten morgen een nieuwe manifestatie voor de vrede te houden. Zij heeft er echter van afgezien en haar organen doen een nieuw beroep op kalmte en koelbloedigheid.

Het Brusselse blad Le Petit Bleu is door de regering wegens partijdigheid in beslag genomen; het vermeldde vanochtend in grote letter Vive la France en voer heftig tegen Duitsland uit. Daarentegen zijn twee Duitsers voor belediging van een Belgisch generaal in het Noorderstation aangehouden.

Zodra de concentratie in haar geheel zal geschied zijn, zal de Koning als opperbevelhebber van het leger zijn plaats innemen. Hij heeft zijn grote tevredenheid betuigd over de wijze, waarop de mobilisatie plaats heeft gehad.

De regering heeft de noodzakelijkheid van het bijeen zijn van de Ministers van Staat overwogen. Daar de linkerzijde nog slechts één mandataris, de Heer Louis Huysmans, in de raad der kroon telt, zouden de leiders van de liberale en socialistische partijen eveneens gehoord worden.

Het hoofd der boy scouts heeft hun diensten aan de Minister van oorlog aangeboden, die ze aanvaard heeft. De jongens zullen als estafette dienst doen. Een oproep wordt gericht tot beschikbare autogeleiders; zij zullen zes frank daags trekken.

Duitsland en Frankrijk zijn alleen nog telegrafisch met Brussel verbonden. Telegrammen hebben acht en tien uur nodig om ter bestemming te komen. Ook Luxemburg is geheel geïsoleerd, zelfs telegrafisch.

De Ligue de la Défense Nationale richt een warme oproep tot de vrijwilligers, die zich trouwens talrijk aanmelden. Onder deze is de vlieger Olieslagers.

De mobilisatie heeft de vermindering van het personeel der gemeentebesturen ten gevolge gehad. De federatie dezer beambten heeft aan de betrokken overheid een verzoek gestuurd tot volledige uitbetaling van de wedde der afwezigen en om de overblijvers te verzoeken, per dag enkele uren langer te werken om het aanwerven van nieuwe klerken onnodig te maken.

Op de markten zijn heden betreuenswaardige voorvallen gebeurd; opkopers waren de groenteboeren tegemoet gegaan en hadden alle waren tegen lage prijs opgekocht. Op de markt zelf joegen zij de prijzen op, zodat de aardappelen van tien tot vijftig centiemen per kilo stegen. Het heeft onder de kopers woede gewekt; de speculanten werden uitgejouwd en van hun waar beroofd. Maatregelen zijn genomen om dergelijke voorvallen in het vervolg te voorkomen.

Vannacht is te Oostende haast botsing ontstaan tussen een Belgische mailboot en een Engelse kruiser, die alle lichten had uitgedaan.

Uit Aarlen vraagt men versterking tegen deserteurs en stropers, die tengevolge van de betreding van de Luxemburgse bodem niet zullen nalaten de grens over te steken.

In versterkte plaatsen, als Namen, waar nieuwe troepen reeds zijn aangekomen of worden verwacht, heerst dag en nacht koortsachtige werkzaamheid.

Tussen Stavelot en Malmedy is het treinverkeer geschorst. De bomen langs de wegen zijn aan de grens doorgezaagd en over de baan gelegd; niemand mag nog per fiets of per auto over de Duitse grens.

De bewaking van het koninklijk paleis te Laken is aan de burgerwacht vertrouwd.

Brussel, 2 augustus. De Algemene Raad van de socialistische partij, heden vergaderd, heeft na hulde te hebben gebracht aan de nagedachtenis van Jaurès, besloten, dat de socialistische volksvertegenwoordigers voor de kredieten voor de mobilisatie zullen stemmen. Van de Velde zal hieromtrent donderdag in de Kamer een verklaring afleggen. Een afvaardiging zal zich morgen naar de minister begeven om te verkrijgen dat sommige waren in het belang van het volk worden getaxeerd, een moratorium wordt uitgeroepen, de bankverrichtingen worden vergemakkelijkt evenals het betalen der huishuur en dat de openbare kantines worden ingericht.

Het betreden van Luxemburg en van de Franse bodem heeft geen al te grote emotie verwekt. Men blijft vast geloven dat onze onzijdigheid geëerbiedigd zal worden. Asquith moet aan de Duitse gezant te Londen gevraagd hebben of de neutraliteit van België door Duitsland verzekerd wordt. De gezant antwoordde hieromtrent geen instructie te hebben ontvangen.

Brussel, 2 augustus. Bij een bakker, die 60 centimes voor het kilogram brood vroeg, zijn de ruiten ingegooid.

Brussel, 2 augustus. Reizigers, die uit Zwitserland zijn gekomen, vertellen, dat zij veel moeite hebben gehad om in België te komen. Zij moesten de weg nemen over Belfort, Nancy en Mont-St-Martin.

Brussel, 2 augustus. De burgemeester van Brussel heeft een besluit openbaar gemaakt, waarbij verboden wordt elke volksverzameling, die ten doel kan hebben om sympathie of antipathie ten aanzien van een of ander land te betuigen.

Brussel, 2 augustus. Goblet d'Alviela en Paul Hijmans zijn tot minister van staat benoemd.

Brussel, 2 augustus. Vele handelaars roepen de tussenkomst van de regering tot het bekomen van een moratorium in. Het lijkt geen twijfel, of de wetgeving zal hun voldoening geven.

Maandag 03/08/1914 – Avondeditie

Brussel, 3 augustus. De Etoile Belge meldt, dat de Duitse gezant zondagavond om 7 uur een ultimatum aan de Belgische minister van buitenlandse zaken heeft overhandigd, waarin aan België het voorstel tot een entente, met het doel, de Duitse krijgsverrichtingen te vergemakkelijken, werd gedaan. Tot maandagmorgen 7 uur was voor het antwoord tijd gelaten.

De koning is daarop gewaarschuwd. De ministerraad werd onmiddellijk bijeengeroepen onder voorzitterschap van de koning. De vergadering duurde tot middernacht. Het antwoord werd opgesteld en aan de goedkeuring onderworpen van een nieuwe ministerraad onder voorzitterschap van de koning, welke vergadering heeft geduurd tot hedenmorgen 4 uur. Het antwoord van België zal hedenmorgen worden medegedeeld.

Brussel, 3 augustus. De Franse gezant heeft hedenmorgen om half drie er de Belgische minister van buitenlandse zaken opmerkzaam op gemaakt, dat drie (Duitse) bestuurbare luchtschepen zich boven Brussel bevonden en de Duitsers België binnengevallen waren. Hij waarschuwde zijn regering en de gezanten van Engeland en Rusland.

De Belgische regering heeft verklaard, dat zij zou weigeren de krijgsverrichtingen der Duitsers te vergemakkelijken en dat zij zich op Antwerpen zou terugtrekken.

Brussel, 3 augustus. In het zaterdagavond om 7 uur door de Duitse gezant overhandigde ultimatum wordt gezegd dat Duitsland inlichtingen had ontvangen, volgens welke aanzienlijke Franse troepenmachten zich gereed maakten over Givet (op Frans grondgebied aan de Frans-Belgische grens) in de richting van Namen (in de gelijknamige Belgische provincie, aan de Maas) op te trekken. De Duitse regering zag zich onder deze omstandigheden genoodzaakt maatregelen van verdediging te treffen en verzocht de Belgische regering haar vóór maandagmorgen 7 uur te doen weten, of België geneigd was de Duitse krijgsverrichtingen te vergemakkelijken.

Het antwoord van de Belgische regering luidde, dat zij zeer verbaasd was over deze mededelingen, aangezien zij van Frankrijk een formele verzekering had ontvangen, dat de onzijdigheid van België zou worden geëerbiedigd, terwijl België te veel gevoel van eigenwaarde bezat en zich te zeer bewust was van de op het spel gezette belangen, dan dat het aan een dergelijke wijze van aanmaning zou gevolg geven. België weigerde daarom beslist de Duitse krijgsverrichtingen te vergemakkelijken en protesteerde tegen elke schending van zijn grondgebied. Het was besloten met alle in zijn macht staande middelen zijn onzijdigheid krachtig te verdedigen, welke onzijdigheid bij verdrag ook door de koning van Pruisen was gewaarborgd.

Brussel, 3 augustus. De Etoile Belge meldt, dat hedenmorgen om 3 u 50 m te Brussel officieel bericht is ontvangen, dat Duitse troepen zich te Visé (even ten zuiden van de Nederlandse grens aan de Maas) bevinden. Te Luik is alarm gemaakt.

Brussel, 3 augustus. Om 11 uur hedenmorgen verzekert men in het ministerie van oorlog, dat tot nog toe geen enkel Duits soldaat het Belgisch grondgebied heeft betreden. Visé is bezet, maar door het Belgische leger. De geruchten, als zouden de Duitsers langs St. Truiden op Brussel toerukken en als zou Engeland honderd vijftig duizend man op onze bodem ontschepen, zijn dus onwaar of althans voorbarig.

Maastricht, 3 augustus. De Belgische consul alhier is nog hedenmorgen te Visé geweest, waar hem van een inval van de Duitsers niets is gebleken.

Brussel, 3 augustus. Een uit Luik gekomen kamerlid heeft medegedeeld, dat hedenmorgen om 4 uur op het fort aldaar een kanonschot was gelost, dat door schoten van andere forten werd gevolgd. Het was echter een vals alarm.

Brussel, 3 augustus. De Kamers zijn hedenmorgen om 10 uur bijeengeroepen.

Antwerpen, 3 augustus. Men verzekert mij, dat de staat van beleg ook te Antwerpen afgekondigd is. Vanochtend werden soldaten in de richting van de noordergrens verzonden. Ik zag goederenwagens vol spoorwegrails passeren. Vrijwilligers, vooral uit de gegoede standen, komen zich voortdurend ten stadhuize aanmelden. Alle telefonische verbinding is geschorst.

Het standpunt van Duitsland tegenover Nederland en België. Duitsland staat op het standpunt dat het vliegen van Franse vliegers

boven het gebied van België en Nederland een inbreuk is van Frankrijk op de neutraliteit van beide landen.

Brussel, 3 augustus. Duizenden vreemdelingen hebben Parijs voor België verlaten en trekken door ons land. Het opdagen van de prijzen der eetwaren wordt echte uitbuiting. Het heet, dat de regering er een einde aan wil maken door zelf maximale verkoopprijzen vast te stellen. In een bericht dat de Brusselse burgemeester laat aanplakken, wordt er aan herinnerd, dat bedrieglijke opslag, evengoed als plundering of dwang uitgeoefend op verkopers, strafbaar is volgens de wet.

De stemming in het leger, dat heden naar de versterkingen vertrekt, blijft uitnemend.

De koning moet zich in de nacht van vrijdag op zaterdag met de minister van oorlog en het hoofd van de staf naar Antwerpen begeven hebben. Hij heeft echter Brussel onmiddellijk weer bereikt. Gisteren is hij tot in de nacht in gestadige betrekking met zijn regering gebleven.

Uit Londen zijn te Oostende talrijke kisten goud ten bedrage van twaalf miljoen frank voor rekening der regering aangekomen.

De neutraliteit van België. Nu de Duitse troepen België bedreigen, is het van belang enige bijzonderheden over de neutraliteit van het koninkrijk België mede te delen. Wij citeren ze uit het stellig Volkenrecht van prof. Mr. J. De Louter (II, 391 en 392).

De zuidelijke Nederlanden of het tegenwoordige België, achtereenvolgens onder Spaanse, Oostenrijkse en Franse heerschappij, waren in 1815 met de noordelijke Nederlanden tot één koninkrijk verenigd onder het huis van Oranje, ten einde aldus een bolwerk tegen Frankrijk te vormen, dat zich door eigen kracht

staande kon houden. Zonder twijfel was dit het werk der Europese politiek dier dagen, waarbij noch de aanspraken van Nederland noch de wensen en belangen der Belgen veel gewicht in de schaal legden. Na de opstand te Brussel en de onafhankelijkheids- verklaring der Belgen op 4 oktober 1830 was het enig streven der grote mogendheden, daartoe op formeel verzoek van Koning Willem I te Londen bijeengekomen, om de Europese vrede te handhaven en de nieuwe toestand door de opstand ontstaan hieraan dienbaar te maken. Daarom verklaarden zij zich weldra bereid België's onafhankelijkheid te erkennen, mits de verplichtingen, die in 1815 aan het Koninkrijk der Nederlanden waren opgelegd, voor zoveel nodig door de nieuwe staat werden overgenomen en vervuld. Daartoe moest de voortdurende neutraliteit dienen, welke bij protocol van 21 januari 1831 als voorwaarde van erkenning werd opgelegd en later gehandhaafd. Het Belgische nationaal congres protesteerde aanvankelijk krachtig tegen iedere beperking van de soevereiniteit of het grondgebied zonder zijn toestemming, maar eindigde met de aanneming der zogenaamde 24 artikelen van 15 november 1831 te Londen, waarbij in een verdrag tussen België en de vijf grote mogendheden werd verklaard, dat België zou vormen "un état indépendant et perpétuellement neutre", gehouden om deze neutraliteit jegens alle andere staten te handhaven. Bij art. 7 van het tractaat tussen Nederland en België van 19 april 1839 werd deze bepaling herhaald en op dezelfde dag onder de garantie der vijf grote mogendheden geplaatst.

De concentratie der Duitse legermacht.

In ons vorig ochtendblad hebben wij reeds een en ander ontleend aan de vertaling in de Locomotief van de geheimzinnige brochure: "La concentration allemande d'après un document trouvé dans un compartiment de chemin de fer." Wij hebben er aanstonds bij verklaard, dat wij deze gehele geschiedenis beschouwen als een

fantasie. Wat niet wegneemt, dat de gebeurtenissen er tot nu toe wonderlijk mee kloppen.

Om niet vooruit te lopen op de gang van zaken hebben wij een en ander weggelaten, wat inmiddels eveneens in de hoofdzaken geschiedenis is geworden.

Wij citeren:

“Op de derde dag der mobilisatie zal onze gezant te Brussel aan de Belgische regering een van te voren opgestelde nota overhandigen, waarin wij ons verontschuldigen door de omstandigheden gedwongen te worden de neutraliteit te schenden en voor onze operaties gebruik te moeten maken van de Belgische wegen en spoorbanen ten zuiden van de Maas. In zeer amicale termen zullen onze eisen worden geformuleerd en hierbij zullen wij duidelijk laten doorschemeren, dat België op een compensatie mag rekenen, indien zijn houding zo al niet neutraal, het dan toch zich beperken zal tot een lijdelijk toezien.”

Dan vervolgt X:

“Het observatieleger tegenover België kan alleen goed zijn plicht vervullen indien het geconcentreerd wordt vóór de eigenlijke mobilisatie. Van het ogenblik dus af, dat een conflict onvermijdelijk is, zullen de reserve en de landweerddivisies, voor dat leger aangewezen, geconcentreerd worden in het kamp van Malmédy”.